Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Image not found or type unknow

Державний обліковий номер: 0826U004972

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 01-09-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Панфьорова Марія Олексіївна

2. Mariia Panforova

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 035

Назва наукової спеціальності: Філологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Теорія, історія літератури та компаративістика

Дата захисту: 01-09-2026

Спеціальність за освітою: Філологія

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 00000000

Місцезнаходження: ------, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 16275

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Києво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: 03wfca816

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Києво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: 03wfca816

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 17.07.21, 17.07.03

Тема дисертації:

1. Проблематизація української національної ідентичності в українському фанфікшні про реальних осіб

2. Problematisation of Ukrainian national identity in Ukrainian real person fanfiction

Реферат/анотація:

1. Панфьорова М. О. Проблематизація української національної ідентичності в українському фанфікшні про реальних осіб. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 «Філологія» (03 – Гуманітарні науки). – Національний університет «Києво-Могилянська академія», Київ, 2026. Робота присвячена вивченню української ідентичності в тому, як вона репрезентована в межах українського фанфікшну про реальних осіб. У межах цієї роботи ідентичність – це процес, що передбачає зміни й постійне коригування самооповіді. Дослідження демонструє процесуальність у її формуванні, використовуючи простір фанатської культури. Фанфікшн – відносно молода форма популярної літератури, що досі отримувала обмежену увагу українських дослідників. Він активно впливає на сучасний літературний процес, особливо жанрову літературу. Хоч фанфікшн про реальних осіб більш стигматизований за медійний, вивчення цього сегменту лишається плідним у контексті українського літературознавства. Ця робота є першою спробою системного дослідження феномену українського фанфікшну: його природи, проблематики й функцій у контексті процесу національної

ідентифікації. Після початку повномасштабного вторгнення в лютому 2022 р. кількість українськомовних текстів на одній із найбільших платформ для публікації фанфікшну «Archive of Our Own» помітно зросла. Серед першої хвилі робіт немалу частку становили фанфіки, що мають у фокусі політичних діячів сучасності. Проте, звісно, цей тренд також має свої предтечі, найвизначніша з яких – явище так званих петлюрченків і ширша ідея фандому навколо Української Революції. Отже, об'єктом дослідження є українськомовні фанфіки про Українську Революцію і про сучасних політичних діячів. Предметом дослідження є український національний автообраз і засоби вираження української національної ідентичності в межах української фанатської культури. Визначення національної ідентичності в межах роботи сформоване з огляду на праці С. Голла, Б. Андерсона, Е. Сміта, М. Ґібернау. Теоретичною основою дисертації слугували також базові дослідження з проблематики української національної ідентичності (О. Гнатюк, Я. Грицак, Г. Касьянов, М. Рябчук). Важливою складовою теоретичного підґрунтя стали студії пам'яті (А. Ассман, П. Нора, Б. Шацька). Допоміжною стала читацькоорієнтована критика С. Фіша. Основоположним підходом варто назвати інтердисциплінарний метод фанатських студій (Г. Дженкінс, М. Гіллс, К. Буссе, Дж. М. Фаталла). У першому розділі окреслено основні теоретичні рамки дослідження. Визначено основні терміни, якими оперує ця робота. Паралельно розглянуто різні підходи до визначення фанфікшну. Канон визначено за першоджерело для фанфікшну. Коли йдеться про фанфікшн про реальних осіб, канон становлять розрізнені свідчення (інтерв'ю, виступи, соцмережі), з яких складається публічне життя певної знаменитості. Ближче розглянуто практику шипінгу як стратегію інтерпретації. Наприкінці розділу окреслені поняття, що стосуються національної ідентичності та її взаємодії з фанатськими просторами. Національна ідентичність конкретно покладається не лише на політичне визначення, але й на набір певних символів: культурних, географічних, історичних тощо. У другому розділі у фокусі постає український історичний фанфікшн, присвячений Українській Революції. Образ С. Петлюри в досліджуваних фанфіках зазвичай поставав романтизованим, піднесеним. У ньому були підкреслені риси революціонера й лідера, водночас фізичні описи часто покладалися на фемінізовані «тонкі риси». Винниченкова тілесність була наголошена помітно менше, а його персонаж представлений передусім як письменник. Політично С. Петлюра опиняється однозначно на боці правди в більшості випадків, хоч яскрава зневага до В. Винниченка з'являється переважно у фанфіках, де він є романтичним конкурентом основної пари. Українська ідентичність у цих творах тісно переплітається із квірною. У третьому розділі досліджено фанфіки про сучасних українських політичних діячів. Війна посідає в них чільне місце, нехай не йдеться про безпосереднє зображення бойових дій. Великий акцент падає на емоційне сприйняття війни та її наслідків. Ці відчуття часто виступають передумовою для розвитку романтичної лінії, що спонукає вважати це письмо терапевтичним. Загалом помітна тенденція до згладжування політичних конфліктів, через що Україна постає підкреслено об'єднаною. Можна говорити про тісну взаємодію між українським фанфікшном і національною ідентичністю його автор:ок. В обох фандомах спостерігається тісне переплетення квірної ідентичності з українською, що відбувається на контрасті з гомофобним російським / радянським устроєм. Подальше дослідження українського фанфікшну має перспективи. Ключові слова: ідентичність, українська ідентичність, українська література, фанфікшн, фанатські студії, популярна література, інтертекстуальність, інтерпретація, пам'ять, війна в літературі, інформаційне середовище, мотив, цінності, персонаж, жах.

2. Panforova M. O. Problematisation of Ukrainian national identity in Ukrainian real person fanfiction. – Qualification scientific work submitted as a manuscript. PhD thesis to obtain the degree of Doctor of Philosophy in the Programme Subject Area 035 «Philology» (03 – Humanities). – National University of Kyiv-Mohyla Academy, Kyiv, 2026. This work is about studying Ukrainian national identity in how it is represented in Ukrainian real person fanfiction. In this dissertation, identity is a process that involves frequent changes and corrections to the narrative of the self. I aim to show this process through the space of fan culture. Fanfiction is a relatively young literary form that attracted the attention of Ukrainian researchers only recently. Despite the stigma surrounding fanfiction about real people, a closer examination of this segment could be beneficial for Ukrainian literature studies. This work is a first attempt at systematic research into the Ukrainian fanfiction phenomenon, particularly its nature, problems, and functions in the context of the Ukrainian youth's self-identification. After the start of the

full-scale invasion February of 2022, the number of Ukrainian works on Archive of Our Own, the biggest contemporary fanfiction site, grew significantly. In this first wave of fanfics, those most noticeable dealt with contemporary politicians. Of course, this phenomenon also has its predecessors, the most influential of which was the so-called petliurchenky trend and the wider fandom surrounding the Ukrainian revolution. Thus, the subject of this study is Ukrainophone fanfiction, in particular those texts about the Ukrainian revolution and those about contemporary politicians. The purpose of this study is to examine Ukrainian national autoimage and the ways of conveying Ukrainian national identity within Ukrainian fan culture. This study relies most heavily on the interdisciplinary approach of fan studies (as represented by the works of H. Jenkins, M. Hills, K. Busse, and J. M. Fathallah). It also uses reader-response criticism, as established by S. Fish, and cultural memory studies, as interpreted by A. Assman, P. Nora, and B. Szacka. The definition of national identity within this dissertation is based on the works of S. Hall, B. Anderson, A. Smith, and M. Guibernau. Apart from that, the foundational works about the formation of Ukrainian identity as a complex historical process (O. Hnatiuk, Y. Hrytsak, H. Kasianov, M. Riabchuk) are used to establish the framework. The first chapter lays down the theoretical framework of this study. The main terminology of this work is defined here, particularly fanfiction. Canon is defined as a source for fanfiction. When it comes to RPF fanfiction, the canon consists of atomized bits of information that form the public life of a given celebrity. Community is always involved in canon construction, but this process becomes more apparent in RPF fandoms. At the end of the chapter, the main terms that concern identity and its interaction with fan spaces are described. National identity in particular relies not only on the nation-state's influence but also on an array of symbols in the realms of culture, geography, history, etc. The second chapter deals with Ukrainian historical RPF about the Ukrainian revolution. The character of S. Petliura was usually romanticized. The traits of a leader and a revolutionary were elevated, while physical descriptions relied on feminized "gentle features." Vynnychenko's physical features were highlighted less often, and his main character trait was being a writer. Politically, S. Petliura was usually portrayed as being in the right, although disdain for V. Vynnychenko appeared only in the works where he plays the role of a romantic rival to the main pairing. Ukrainian identity in these works is closely connected with queer identity. The third chapter covers fanfics about Ukrainian politicians. The war plays a key role in these works, even though it is usually expressed through parapolemics, not explicit depictions of violence. The main emphasis falls on the emotional burdens of war. Those feeling often push the development of the main romantic storyline. This implies this writing was therapeutic for the authors. There is a tendency for minimizing political conflicts, which makes Ukraine seem especially united. There is a close interaction between Ukrainian fanfiction and its authors' national identity. In both the Ukrainian revolution and the current political fandoms, queer identity is interconnected with Ukrainian identity. It is usually contrasted with homophobic Russian/Soviet tradition. Further study of Ukrainian fanfiction has many prospects. Key words: identity, Ukrainian identity, Ukrainian literature, fanfiction, fan studies, popular literature, intertextuality, interpretation, memory, War in literature, informational environment, motifs, values, character, fear.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Новий напрямок у науці і техніці

Публікації:

- Панфьорова М. О. Парадокс легітимації в контексті українського фанфікшну. Наукові записки НаУКМА. Літературознавство. 2024. Т. 4–5. С. 172–176.
- Панфьорова М. О. Шипінг як стратегія інтерпретації. Слово і Час. 2024. № 6 (738).С. 61–70.

- Panforova M. The functions of locations in Ukrainian RPF in the context of the Russo-Ukrainian war. Kyiv-Mohyla Humanities Journal. 2025. № 12. P. 94–102.
- Панфьорова М. О. Вибудування історичного простору у фанфіках про Петлюру та Винниченка. Запорізькі філологічні читання : збірник матеріалів всеукр. наук. конф., 16–17 листопада 2023 р. / За ред. Н. В. Горбач, І. Я. Павленко, О. О. Стадніченко, Р. О. Христіанінової. Львів Торунь : Liha-Pres, 2023. С. 97–99.
- Панфьорова М. О. Роль спільноти у створенні фанфікшну (на прикладі українського фанфікшну про реальних осіб. Українська література в просторі культури і цивілізації : збірник наук. праць студ., асп. і молод. вчен. / відповід. ред. Н. В. Горбач; ред.-упоряд. В. М. Ніколаєнко. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2026. С. 163–165.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Борисюк Ірина Василівна

2. Iryna Borysiuk

Кваліфікація: к. філол. н., доц., 10.01.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9812-7178

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Києво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: 03wfca816

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Філоненко Софія Олегівна

2. Sofiia Filonenko

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.01.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1023-468X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Український католицький університет

Код за ЄДРПОУ: 26205857

Місцезнаходження: вул. Свєнціцького, Львів, 79011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Вишницька Юлія Василівна
2. Yuliia Vyshnytska

Кваліфікація: д. філол. н., доц., 10.01.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2369-6050

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Код за ЄДРПОУ: 02136554

Місцезнаходження: вул. Бульварно-Кудрявська, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Департамент освіти і науки, молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Канчура Євгенія Орестівна
2. Yevheniia Kanchura

Кваліфікація: к. філол. н., доц., 10.01.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1232-1920

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний університет "Житомирська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 05407870

Місцезнаходження: вул. Чуднівська, Житомир, Житомирський р-н., 10005, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: 04r5xzk86

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пашко Оксана Володимирівна

2. Oksana Pashko

Кваліфікація: к. філол. н., 10.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6409-2280

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Києво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: 03wfca816

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Лютий Тарас Володимирович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Лютий Тарас Володимирович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Басенко Олена Едуардівна
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна

